

**ЧЕТИРИДЕСЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ**

653-03-67
01 09 6

СТАНОВИЩЕ
на Комисията по правни въпроси

1133
Ош

ОТНОСНО: Искане за обявяване за противоконституционност на § 6, т.1 и т.2 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (ДВ, бр.27/31.03.2006 г.), с които се правят изменения в чл.129 от Конституцията, отправено до Конституционния съд от Пленума на Върховния касационен съд.

На заседание, проведено на 31 август 2006 г., Комисията по правни въпроси разгледа искането за обявяване за противоконституционност на § 6, т.1 и т.2 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (ДВ, бр.27/31.03.2006 г.), с които се правят изменения в чл.129 от Конституцията, отправено до Конституционния съд от Пленума на Върховния касационен съд.

Промяната на чл.129 е свързана със създаването на нова ал.4, която предоставя компетентност на Народното събрание да прави предложение до президента за предсрочно освобождаване на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд и главния прокурор, в случаите на тежко нарушение или на системно неизпълнение на служебните им задължения, както и на действия, които накърняват престижа на съдебната власт. Предложението следва да се направи от една четвърт от народните представители и да се приеме с мнозинство две трети

от тях. Нормата урежда и случаите, когато възникне необходимостта от повторно предложение до президента със същия предмет, като определя, че тогава президентът не може да откаже освобождаването им.

Съдържанието на искането за обявяване за противоконституционността на цитираната разпоредба акцентира върху това, че 40-то Обикновено народно събрание превишава компетентността си и се произнася по въпрос, който с оглед съдържанието на чл.158, т.3 от Конституцията на Република България, е от изключителната компетентност на Велико народно събрание, тъй като съставлява промяна във формата на държавно управление. Като аргументи в подкрепа на тезата се посочват решения на Конституционния съд, в които той дава определение на понятието “форма на държавно управление” и изброява какви промени в съществуващата структура, организация и функции на конституционно установените органи съставляват промяна в нея. Пленумът на Върховния касационен съд изтъква, че възможността Народното събрание да предизвиква предсрочно прекратяване на мандата на някой от висшите ръководители на органите на съдебната власт също така съставлява недопустима намеса на законодателната власт в съдебната, тъй като променя статуса на лицата, които я ръководят. Наред с това се създава възможност с политически мотиви да се постигне предсрочно освобождаване или обратно - закрила на някое от лицата при наличие на основания за предсрочното му освобождаване. Според Пленума на Върховния касационен съд паралелното съществуване на два органа – Висшият съдебен съвет и Народното събрание, всеки от които може да прави предложения за предсрочно прекратяване на мандата на висшите ръководители в съдебната власт, може да създаде противоречива практика. Изразяват се и опасения, че Висшият съдебен съвет няма да има самостоятелност при определяне дали е налице съответното основание, тъй като ще очаква политическо решение за това.

В хода на обсъжданията на Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България във Временната комисия за подготовка на предложения за промени в Конституцията участие взеха широк кръг представители на съдебната и изпълнителната власт, както и представители на президента. Видно от приложенияте към искането стенограми от заседанието на Комисията, в което се проведе тяхното изслушване, всички участници изразяват принципната си подкрепа за предложените изменения, вкл. председателите на върховните съдилища и главния прокурор. С оглед на направените от тях бележки, както и с оглед константната практика на Конституционния съд по отношение на тълкуването на понятието “форма на държавно управление” по смисъла на Конституцията (решение № 3 от 2003 г. по к.д. № 22 от 2002 г., решение № 3 по к.д. № 3 от 2004 г. и решение № 8 по к.д. № 7 от 2005 г.), първоначалният вариант на атакуваната норма, съдържащ се в проекта за закон за изменение и допълнение на Конституцията, внесен от 110 народни представители, претърпя значително изменение между първо и второ четене. Действащата редакция на чл.129, ал.4 е формулирана така, че не се нарушава баланса на взаимодействие между властите, установен от Конституцията, нито принципите на независимостта на съдебната власт, политическия плюрализъм и правовата държава. Поради това, не е налице промяна във формата на държавно управление и промяната не е в обсега на компетентност на Велико народно събрание по смисъла на чл. 158, т.3 от Конституцията на Република България.

Правомощието на Народното събрание да прави предложения за предсрочно освобождаване на председателите на Върховния касационен съд и Върховния административен съд и на главния прокурор, когато са налице основанията по чл.129, ал.3, т.5 е възможност за преценка на определени обстоятелства от Народното събрание, т.е. от орган, който е независим по отношение на съдебната власт. Това е част от системата на

разделение и баланс на властите. Наличието на това правомощие е израз на необходимото равновесие, което осигурява функционалното взаимодействие между отделните власти – теза, която е изрично изразена в решение на Конституционния съд № 8 по к.д. № 7 от 2005 г., т. III, 4. Пресилено е твърдението, което се съдържа в искането за обявяване на противоконституционността на нормата, че възможност за решаващо участие на Народното събрание в предсрочното освобождаване на висшите ръководители на съдебната власт при определените в Конституцията основания накърнява нейната независимост. Правомощието на Народното събрание по чл.129, ал.4 не лишава Висшия съдебен съвет от компетентността му да инициира процедура по предсрочното освобождаване на същите лица, включително и на основанието по чл.129, ал.3, т.5. Този извод се прави по безспорен начин от тълкуването на чл.129, ал.3 във връзка с ал.2. с оглед редакцията на ал.3 “по предложение и на една четвърт от народните представители”. Така Народното събрание се съобразява с решението на Конституционния съд, че формата на държавно управление би се променила в случаите на промяна на възложените от Конституцията дейности или при отнемане на някои основни правомощия на основните органи и установения между тях баланс (решение № 3 от 2003 г. по к.д. № 22 от 2002 г.).

След проведените изслушвания на представителите на съдебната власт народните представители стигнаха до решението, че Народното събрание би могло да получи правомощие за предсрочно освобождаване на най-висшите ръководители на органите на съдебната власт само в случаите на “тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните си задължения, както и действия, които накърняват престижа на съдебната власт”. Вярно е, че това основание е от категорията на относително определените и винаги подлежи на преценка с оглед на прилагането във всеки конкретен случай, но това е проблем, който би възникнал и пред

Висшия съдебен съвет и пред Народното събрание. Следователно, когато посочените ръководители на органите на съдебната власт, извършат действия, които са “обективно несъвместими със служебното им положение и са пречка за изпълнение на професионалните им задължения” (решение № 3/2003 г. по к.д. № 22 от 2002 г.), Народното събрание може да вземе решение за предсрочното им освобождаване и да запази авторитета на съдебната власт. Тази паралелна инициатива и компетентност на Народното събрание може да стимулира Висшия съдебен съвет, когато са налице посочените основания да предприеме необходимите действия.

Допълнителен, но верен аргумент е и това, че основателността на решението на Народното събрание (като част от фактическия състав заедно с Указа на президента) за предсрочно освобождаване може да е предмет на конституционен контрол по чл.149, ал.1, т.3 от Конституцията на Република България. Всеки от субектите по чл.150, ал.1 от Конституцията може да сезира Конституционния съд. От това следва, че ако Конституционният съд реши, че мотивите за предсрочно освобождаване са по-скоро политически, отколкото юридически и противоречат на чл.129, ал.3, т.5 от Конституцията, той би обявил за противоконституционно приетото решение.

Комисията по правни въпроси смята, че § 6 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на Република България (ДВ, бр.27 от 2006 г.), с който се създава нова ал.4 на чл.129 от Конституцията не е противоконституционен. С това допълнение Народното събрание не извършва промяна във формата на държавно управление, респ. не навлиза в изключителната компетентност на Великото Народно събрание по смисъла на чл.158, т.3 от Конституцията на Република България.

Като вземат предвид представените аргументи народните представители предлагат искането на Пленума на Върховния касационен съд за обявяване на § 6 от Закона за изменение и допълнение на

Конституцията на Република България за противоконституционен да се отхвърли като неоснователно.

В резултат на проведеното гласуване Комисията по правни въпроси с **13 /тринадесет / гласа “за”** и **2 /два/ гласа “против”** прие горното становище.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ:**

/ЯНАКИ СТОИЛОВ/